

ความพึงพอใจของเกษตรกรผู้ปลูกกล้วยหอมทองต่อการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรของ สหกรณ์การเกษตรท่ายาง จำกัด อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี

Satisfaction of Banana Growers on the Agricultural Extension Work of Tha Yang
Agricultural Cooperatives Limited, Tha Yang District, Phetchaburi Province

วันทนีย์ ศรีพวงผกาพันธุ์¹ สวัสดิ์ รังสิภทร² และพัชรารัตน์ ศรีบุญเรือง²
Wanthanee Sripuangpakapan¹, Savitree Rangsihaht² and Patcharavadee Sriboonruang²

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล 2) ปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจ 3) ปัจจัยด้านการส่งเสริมการเกษตร 4) การเปิดรับข่าวสารทางด้านการเกษตร 5) ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรของสหกรณ์การเกษตรท่ายาง จำกัด และ 6) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านการส่งเสริมการเกษตรและการเปิดรับข่าวสาร กับความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรของสหกรณ์การเกษตรท่ายาง จำกัด กลุ่มตัวอย่างคือผู้ปลูกกล้วยหอมทองที่เป็นสมาชิกของสหกรณ์การเกษตร ท่ายาง จำกัด อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 168 ราย เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าไคสแควร์ ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 52.87 ปี มีระดับการศึกษาในชั้นประถมศึกษาหรือต่ำกว่า มีประสบการณ์ในการปลูกกล้วยหอมทองเฉลี่ย 8.61 ปี มีพื้นที่ปลูกกล้วยหอมทองเฉลี่ย 7.06 ไร่ มีแรงงานในการปลูกกล้วยหอมทอง 4 คน มีรายได้จากการปลูกกล้วยหอมทองเฉลี่ย 38,213.10 บาท/ไร่ มีรายจ่ายจากการปลูกกล้วยหอมทองเฉลี่ย 13,712.86 บาท/ไร่ จำนวนการเข้ารับการอบรมทางการเกษตรของสหกรณ์เฉลี่ย 1.41 ครั้ง/ปี จำนวนการพบปะเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรของสหกรณ์เฉลี่ย 2.29 ครั้ง/ปี เคยได้รับข่าวสารทางการเกษตรจากสื่อบุคคล (ร้อยละ 42.3) โดยมาจากผู้นำชุมชนและเพื่อนบ้าน ส่วนสื่อมวลชน (ร้อยละ 60.1) โดยมาจากแผ่นพับ หนังสือพิมพ์ วารสาร หนังสือเกี่ยวกับการเกษตร และได้รับข่าวสารจากสื่อเฉพาะกิจ (ร้อยละ 49.4) โดยมาจากการประชุม ความพึงพอใจของเกษตรกรผู้ปลูกกล้วยหอมทองต่อการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรของสหกรณ์โดยเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 2.36) ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า เพศและประสบการณ์ในการปลูกกล้วยหอมทองมีความสัมพันธ์ภาพรวมกับความพึงพอใจของเกษตรกรผู้ปลูกกล้วยหอมทองต่อการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรของสหกรณ์ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

คำสำคัญ : ความพึงพอใจ เกษตรกร ส่งเสริมการเกษตร กล้วยหอมทอง สหกรณ์ท่ายาง จำกัด

Abstract

Objectives of this research were to study: 1) demographic factors, 2) economic factors, 3) agricultural extension factors, 4) media exposure toward agricultural information, 5) satisfaction of banana growers on the agricultural extension work of Tha Yang Agricultural Cooperatives Limited, Tha Yang district, Phetchaburi province and 6) relationships between demographic factors, economic factors, agricultural extension, media exposure toward agricultural information, and satisfaction of banana growers on the

¹นิสิตปริญญาโท ภาควิชาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จตุจักร กรุงเทพฯ 10900

²ภาควิชาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จตุจักร กรุงเทพฯ 10900

agricultural extension work of Tha Yang Agricultural Cooperatives Limited. Samples consisted of 168 members of banana growers at Tha Yang Agricultural Cooperatives Limited. Data were collected by using questionnaire. Statistical analyses were frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation, minimum, maximum, and chi-square. Results showed that most of farmers were female with an average age of 52.87 years old, attaining an elementary education or lower. The average experiences in banana cultivation were 8.61 years. The average areas of banana cultivation were 7.06 rai. Household labors for banana cultivation were 4 persons. Most of farmers earned income from banana cultivation with the average 38,213.10 Baht/rai and the average expenses of banana cultivation were 13,712.86 Baht/rai. The average number of training in agriculture was 1.41 times/year. The average number of meeting with the extension workers of the agricultural cooperative was 2.29 times/year. Farmers got information about agriculture from people media (42.3%) which were from community leaders and neighbors, mass media (60.1%) from brochures, newspapers, journals, and books about agriculture. Most farmers got specialized media (49.4%) from meeting. The overall average satisfaction of banana growers on the agricultural extension of Tha Yang Agricultural Cooperatives Limited was at the high level. Testing hypotheses indicated gender and experience in growing banana were related to the overall satisfaction of banana growers on the agricultural extension work of Tha Yang Agricultural Cooperatives Limited at 0.05 level of significance.

Keywords: satisfaction, farmer, agricultural extension, Homtong banana, Tha Yang Agricultural Cooperatives Limited

คำนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 – 2559) ได้กล่าวถึงการจัดการด้านการเกษตรว่า การสร้างภูมิคุ้มกันในมิติต่างๆ ที่ครอบคลุมด้านการเกษตร ภาวพร้อมทั้งหมด ได้แก่ การพัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกร การพัฒนาขีดความสามารถในการผลิต การจัดการสินค้าเกษตรและความมั่นคงด้านอาหาร และการพัฒนาทรัพยากร การเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ สมดุลและยั่งยืน รวมทั้งกำหนดกระบวนการ ขับเคลื่อนแผนพัฒนาการเกษตรสู่การปฏิบัติให้มีความสำคัญต่อการเชื่อมโยงให้พื้นที่ ท้องถิ่น และชุมชน รวมทั้งการจัดการทรัพยากรการเกษตรอย่างยั่งยืน เป็นฐานการพัฒนาประเทศที่มั่นคงและสมดุล มุ่งสู่การให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดี ประชาชนมีความมั่นคงด้านอาหาร เป็นฐานสร้างรายได้ให้แผ่นดิน ภาคเกษตรจึงนับว่ามีบทบาทความสำคัญอย่างยิ่งต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ เนื่องจากเกี่ยวข้องกับคนจำนวนมาก เป็นแหล่งผลิตอาหารเลี้ยงชาวโลก ก่อให้เกิดความมั่นคงด้านอาหาร เป็นฐานวัตถุดิบให้กับภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการ สร้างรายได้ให้กับประเทศ รวมทั้งยังเป็นวิถีชีวิต แหล่งภูมิปัญญาและวัฒนธรรมที่สืบมา (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2558)

กล้วยเป็นผลไม้ไทยอีกชนิดหนึ่งที่มีการปลูกมาตั้งแต่สมัยโบราณ กล้วยที่ปลูกมีมากมายหลายชนิด พันธุ์กล้วยที่ใช้ปลูกในประเทศไทยมาตั้งแต่สมัยโบราณนั้น มีทั้งพันธุ์พื้นเมืองดั้งเดิม และนำเข้ามาจากประเทศใกล้เคียง ซึ่งกล้วยอุดมไปด้วยเส้นใย กากอาหาร และยังมีวิตามินและแร่ธาตุนานาชนิดที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย โดยเฉพาะกล้วยหอมทองที่ในปัจจุบันนิยมปลูกกันมาก เพราะมีกลิ่นหอมและรสหวาน ซึ่งมีผลงานวิจัยออกมาแล้วว่า เป็นผลไม้ที่อุดมไปด้วยแร่ธาตุและสารอาหารต่าง ๆ มากมาย ที่ร่างกายควรได้รับ และให้พลังงานมากถึง 100 กิโลแคลอรีต่อหน่วย (ประชาชาติ, 2558)

จากการศึกษาโดย ณรงค์ศักดิ์ (2553) พบว่า เกษตรกรที่เป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตรกลุ่มอื่นๆมีปัญหาเกี่ยวกับการส่งออกกล้วยหอมทองด้านมาตรฐานการผลิตที่ไม่สามารถเป็นไปตามมาตรฐานการส่งออกของต่างประเทศ ซึ่งสหกรณ์การเกษตรท่ายาง จำกัด อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี มีการจัดการตามมาตรฐานการผลิตและการส่งออกของญี่ปุ่น คือ มีการจัดการตั้งแต่ระบบการผลิตรวมถึงการจัดเก็บและการส่งออก สหกรณ์การเกษตรท่ายาง จำกัด มีการส่งเสริมการเกษตรที่จัดทำให้แก่เกษตรกรที่เป็นสมาชิก โดยจะเน้นทางด้านการให้ความรู้ ได้แก่ ด้านการสอนการให้ความรู้วิชาการ ข้อมูล เทคนิคใหม่ๆ ด้านการวางแผน ได้แก่ วางแผนการปลูก การให้ปุ๋ย การดูแลพืช การขาย การตลาด การทำบัญชี ด้านการพิจารณาและการตัดสินใจ ได้แก่ การเลือกทำเล การเลือกพืชที่จะปลูก เลือกรูปแบบการปลูก การลงทุน และในด้านของการปฏิบัติตามคำแนะนำ ได้แก่ การสอบถามความเข้าใจของเกษตรกร การทำตารางติดตามผลและการกระตุ้นให้เกษตรกรนำวิธีที่แนะนำไปปฏิบัติ

สหกรณ์การเกษตรท่ายาง จำกัด เป็นแหล่งปลูกกล้วยหอมทองขนาดใหญ่แห่งหนึ่งในจังหวัดเพชรบุรี ที่ผลิตกล้วยหอมทองส่งออกประเทศญี่ปุ่น มีการดำเนินธุรกิจมาอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบันและเป็นสหกรณ์ต้นแบบในเรื่องการบริหารจัดการการผลิตตามมาตรฐาน ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจทำการศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของเกษตรกรผู้ปลูกกล้วยหอมทองต่อการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรของสหกรณ์การเกษตรท่ายาง จำกัด อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี เพื่อที่จะได้รับทราบปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรของสหกรณ์การเกษตรท่ายาง จำกัด ในด้าน การให้การศึกษา การวางแผน การตัดสินใจ การทำให้เกิดการปฏิบัติ ซึ่งเป็นข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นในการปรับปรุงและพัฒนาการให้บริการงานส่งเสริมการเกษตรในสหกรณ์

วิธีการวิจัย

1. ประชากร/ตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ เกษตรกรผู้ปลูกกล้วยหอมทองที่เป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตรท่ายาง จำกัด ในปี พ.ศ.2558 จำนวน 288 ราย จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ทำการวิจัย คำนวณจากเกษตรกรผู้ปลูกกล้วยหอมทองที่เป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตรท่ายาง จำกัด อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี โดยใช้สูตรของ Yamane(สุรินทร์, 2553) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ 168 ราย ขั้นที่ 2 นำจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 168 ราย ไปแบ่งกลุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ ได้จำนวนชนิดสุ่มเป็นสัดส่วน (proportional stratified sampling) ในแต่ละอำเภอ ขั้นตอนที่ 3 ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแต่ละอำเภอใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (simple random sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามที่มีทั้งคำถามปลายปิดและปลายเปิด โดยนำแบบสัมภาษณ์ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านตรวจสอบความตรง (validity) ของเครื่องมือและปรับปรุงแก้ไข จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดสอบ (try out) กับเกษตรกรผู้ปลูกกล้วยหอมทองสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 30 ชุด แล้วนำผลข้อมูลมาหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์ความไว้วางใจของ Cronbach (Cronbach's alpha coefficient) กับตัวแปรความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการส่งเสริมการเกษตรของสหกรณ์การเกษตรท่ายาง จำกัด ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.864 ซึ่งเป็นค่าที่สามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เก็บรวบรวมข้อมูลในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2559 สำหรับการศึกษาความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการส่งเสริมการเกษตรของสหกรณ์การเกษตร ท่ายาง ได้แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้ 1) .ด้านการให้ความรู้ 2) ด้านการวางแผน 3) ด้านการพิจารณาและด้านการตัดสินใจ 4) ด้านการปฏิบัติตามคำแนะนำ

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลด้านความพึงพอใจของเกษตรกรผู้ปลูกกล้วยหอมทองต่อการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรของสหกรณ์การเกษตรท่ายาง จำกัด กำหนดค่า 3 ระดับ ได้แก่ มาก ปานกลาง และน้อย มีค่าคะแนนเท่ากับ 3 2 และ 1 ตามลำดับ โดยใช้ระดับความพึงพอใจของเกษตรกรผู้ปลูกกล้วยหอมทองโดยรวม ซึ่งได้มีเกณฑ์การแบ่งคะแนน ดังนี้

คะแนนเฉลี่ยระดับความพึงพอใจ	การแปลความหมายระดับความพึงพอใจ	
2.34 – 3.00	หมายถึง	พึงพอใจมาก
1.67 – 2.33	หมายถึง	พึงพอใจปานกลาง
1.00 – 1.66	หมายถึง	พึงพอใจน้อย

และใช้ค่าเฉลี่ยจัดระดับเป็นช่วงคะแนนเพื่อแปลความหมายระดับความพึงพอใจของเกษตรกรผู้ปลูกกล้วยหอมทองต่อการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรของสหกรณ์การเกษตรท่ายาง จำกัด โดยผู้วิจัยได้แบ่งเป็น 2 ระดับ พึงพอใจมากและ พึงพอใจน้อยเพื่อทดสอบสมมติฐาน ซึ่งได้มีเกณฑ์การแบ่งคะแนนเป็นรายด้าน ดังนี้

1. ด้านการให้ความรู้

คะแนนเฉลี่ยระดับความพึงพอใจ	การแปลความหมายระดับความพึงพอใจ	
20.01 – 30.00	หมายถึง	พึงพอใจมาก
10.00 – 20.00	หมายถึง	พึงพอใจน้อย

2. ด้านการวางแผน

คะแนนเฉลี่ยระดับความพึงพอใจ	การแปลความหมายระดับความพึงพอใจ	
12.01 – 18.00	หมายถึง	พึงพอใจมาก
6.00 – 12.00	หมายถึง	พึงพอใจน้อย

3. ด้านการพิจารณาและด้านการตัดสินใจ

คะแนนเฉลี่ยระดับความพึงพอใจ	การแปลความหมายระดับความพึงพอใจ	
8.01 – 12.00	หมายถึง	พึงพอใจมาก
4.00 – 8.00	หมายถึง	พึงพอใจน้อย

4. ด้านการปฏิบัติตามคำแนะนำ

คะแนนเฉลี่ยระดับความพึงพอใจ	การแปลความหมายระดับความพึงพอใจ	
6.01 – 9.00	หมายถึง	พึงพอใจมาก
3.00 – 6.00	หมายถึง	พึงพอใจน้อย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและทดสอบความสัมพันธ์โดยใช้ Chi-square ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ผลการวิจัย

1. ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล

เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 56.5 มีอายุเฉลี่ย 52.87 ปี เกษตรกรส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า (ร้อยละ 63.4) มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.02 คน มีประสบการณ์ในการปลูกกล้วยหอมทองเฉลี่ย 8.61 ปี

2. ปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจ

เกษตรกรส่วนใหญ่มีพื้นที่ปลูกกล้วยหอมทองเฉลี่ย 7.06 ไร่ มีแหล่งเงินทุนจาก ธ.ก.ส. ธนาคารเครดิตยูเนียน และกองทุนหมู่บ้าน ทุนส่วนตัวร้อยละ 71.4 เกษตรกรมีรายได้จากการปลูกกล้วยหอมทองเฉลี่ย 38,213.10 บาท/ไร่

และมีรายจ่ายจากการปลูกกล้วยหอมทองเฉลี่ย 13,712.86 บาท/ไร่ มีจำนวนแรงงานในการปลูกกล้วยหอมทองเฉลี่ย 4 คนและส่วนใหญ่ไม่มีแรงงานจ้าง

3. ปัจจัยด้านการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกร

ปัจจัยด้านการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกร ได้แก่ จำนวนการเข้ารับการอบรมทางการเกษตรของสหกรณ์ และจำนวนการพบปะเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรของสหกรณ์ ซึ่งในส่วนของ การเข้ารับการอบรมของสหกรณ์เฉลี่ย 1.41 ครั้ง/ปี และการพบปะเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรของสหกรณ์เฉลี่ย 2.29 ครั้ง/ปี

4. ปัจจัยด้านการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร

สื่อบุคคล เกษตรกรรับข่าวสารทางการเกษตร โดยเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากผู้นำชุมชนและเพื่อนบ้าน (ร้อยละ 42.3)

สื่อกิจกรรม เกษตรกรรับข่าวสารทางการเกษตรโดยส่วนใหญ่เปิดรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อสิ่งพิมพ์ (แผ่นพับ, หนังสือพิมพ์, วารสาร, หนังสือเกี่ยวกับการเกษตร ร้อยละ 60.1)

สื่อมวลชน เกษตรกรรับข่าวสารทางการเกษตรโดยเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากการประชุม (ร้อยละ 49.4)

5. ความพึงพอใจของเกษตรกรผู้ปลูกกล้วยหอมทองต่อการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรของสหกรณ์การเกษตรท่ายาง จำกัด

ความพึงพอใจของเกษตรกรผู้ปลูกกล้วยหอมทองต่อการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรของสหกรณ์การเกษตรท่ายาง จำกัด พบว่า เกษตรกรมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรของสหกรณ์การเกษตรท่ายาง จำกัด โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า เกษตรกรมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรของสหกรณ์การเกษตรท่ายาง จำกัด ด้านการให้ความรู้ ด้านการวางแผน เกษตรกรมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.27 และ 2.29 ตามลำดับ) ด้านการพิจารณาและการตัดสินใจ เกษตรกรมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก และด้านการปฏิบัติตามคำแนะนำ เกษตรกรมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 2.39 และ 2.48 ตามลำดับ) ดังแสดงใน Table 1

Table 1 Mean and Standard deviation of farmers' satisfaction on the agricultural extension work of Tha Yang Agricultural Cooperatives Limited. (n = 168)

Satisfaction of farmer	$\bar{X}$	S.D.	Level of satisfaction ¹
1. Educating	2.27	0.40	Medium
2. Planning	2.29	0.39	Medium
3. Consideration and Decision	2.39	0.44	High
4. Implementation	2.48	0.48	High
Total	2.36	0.42	High

¹ Refer to High = 2.34 - 3.00 , Medium = 1.67 - 2.33 , Low = 1.00 - 1.66

6. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกร และการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร กับความพึงพอใจของเกษตรกรผู้ปลูกกล้วยหอมทองต่อการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรของสหกรณ์การเกษตรท่ายาง จำกัด รายด้าน

ความพึงพอใจของเกษตรกรผู้ปลูกกล้วยหอมทองต่อการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรของสหกรณ์การเกษตรท่ายาง จำกัด ในด้านการให้ความรู้ พบว่า เพศ คำนวณได้ค่า $\chi^2 = 4.650$ และได้ค่า p-value = 0.031 ประสพการณ์ในการปลูกกล้วยหอมทอง คำนวณได้ค่า $\chi^2 = 8.875$ และได้ค่า p-value = 0.012 สื่อบุคคล ได้ค่า $\chi^2 = 6.028$ และได้ค่า p-value = 0.049 สื่อมวลชน คำนวณได้ค่า $\chi^2 = 24.544$ และได้ค่า p-value = 0.000 ผลคือ เพศ ประสพการณ์ในการปลูกกล้วยหอมทอง สื่อบุคคล สื่อมวลชน มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของเกษตรกรผู้ปลูกกล้วยหอมทองต่อการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรของสหกรณ์การเกษตรท่ายาง จำกัด ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

ความพึงพอใจของเกษตรกรผู้ปลูกกล้วยหอมทองต่อการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรของสหกรณ์การเกษตรท่ายาง จำกัด ด้านการพิจารณาและด้านการตัดสินใจ พบว่า ระดับการศึกษา คำนวณได้ค่า $\chi^2 = 4.969$ และได้ค่า p-value = 0.026 ผลคือ ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของเกษตรกรผู้ปลูกกล้วยหอมทองต่อการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรของสหกรณ์การเกษตรท่ายาง จำกัด ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ภาพรวมความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่องานส่งเสริมการเกษตรของสหกรณ์จำแนกตามเกษตรกรชายและเกษตรกรหญิง พบว่า คำนวณได้ค่า $\chi^2 = 4.134$ p-value = 0.042 ผลคือ เกษตรกรชายและเกษตรกรหญิง มีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรของสหกรณ์การเกษตรท่ายาง จำกัด ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ภาพรวมความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่องานส่งเสริมการเกษตรของสหกรณ์จำแนกตามประสพการณ์การปลูกกล้วยหอมทอง พบว่า คำนวณได้ค่า $\chi^2 = 6.425$ และได้ค่า p-value = 0.040 ผลคือ ประสพการณ์การปลูกกล้วยหอมทอง มีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรของสหกรณ์การเกษตรท่ายาง จำกัด ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ดังแสดงใน Table 2

Table 2 Relationships between demographic factors, economic factors, agricultural extension, media exposure toward agricultural information , and satisfaction of banana growers on the agricultural extension work of Tha Yang Agricultural Cooperatives Limited Phetchaburi province. (n = 168)

Factors	Relationships between factors and satisfaction of banana growers														
	Planning			Consideration and Decision			Implementation			Overall satisfaction					
	χ^2	p-value	Sig.	χ^2	p-value	Sig.	χ^2	p-value	Sig.	χ^2	p-value	Sig.			
1. Demographic factors															
1.1 Gender	4.650	0.031*	Sig	0.480	0.826	ns	3.740	0.053	ns	0.538	0.463	ns	4.134	0.042*	Sig
1.2 Age	1.124	0.570	ns.	0.450	0.798	ns	3.205	0.021	ns.	0.347	0.841	ns	0.336	0.845	ns.
1.3 Educational level	2.379	0.123	ns.	0.476	0.495	ns.	4.969	0.026*	Sig.	2.493	0.114	ns	0.432	0.511	ns.
1.4 Number of family members	0.009	0.995	ns.	1.027	0.598	ns.	1.091	0.580	ns.	4.155	0.125	ns	1.824	0.402	ns.
1.5 Experience in growing banana	8.875	0.012*	Sig	2.734	0.225	ns	0.689	0.705	ns.	3.548	0.170	ns	6.425	0.040*	Sig
2. Economic factors															
2.1 Source of funding	4.204	0.122	ns	2.730	0.255	ns.	1.232	0.540	ns	3.038	0.219	ns	4.248	0.120	ns
2.2 Agricultural areas	3.808	0.149	ns	2.018	0.365	ns.	0.306	0.858	ns	0.757	0.685	ns	3.998	0.135	ns
2.3 Income from banana cultivation	4.631	0.099	ns	1.391	0.499	ns.	2.400	0.301	ns	1.846	0.397	ns	5.884	0.053	ns
2.4 Expenses of banana cultivation	0.614	0.736	ns	0.129	0.937	ns.	0.168	0.919	ns	0.557	0.720	ns	1.805	0.406	ns
2.5 Labor	5.247	0.073	ns	0.362	0.834	ns.	1.499	0.473	ns	1.958	0.376	ns	4.704	0.095	ns
3. Agricultural extension factors															
3.1 Number of training in Agriculture	0.191	0.909	ns	3.654	0.161	ns	5.619	0.060	ns	0.061	0.970	ns	2.125	0.346	ns
3.2 Meeting with extension works	3.593	0.166	ns	4.496	0.106	ns	1.746	0.418	ns	0.884	0.643	ns	2.418	0.298	ns
4. Media exposure toward agricultural information															
4.1 People media	6.028	0.049*	Sig	1.017	0.061	ns	3.473	0.176	ns	0.505	0.777	ns	1.649	0.438	ns
4.2 Mass media	24.544	0.000**	Sig	0.845	0.655	ns	5.592	0.061	ns	0.774	0.679	ns	4.110	0.128	ns
4.3 Specialized media	5.598	0.061	ns	0.664	0.718	ns	1.347	0.510	ns	1.511	0.470	ns	4.768	0.092	ns

Note: *Significant level at 0.05, **Significant level at 0.01

วิจารณ์

ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรผู้ปลูกกล้วยหอมทองส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 56.5) ซึ่งนอกนั้นเป็นสมาชิกเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 52.87 ปี ซึ่งสอดคล้องกับชลอ ทพยวิจิตร (2548) ที่กล่าวว่า เพศหญิงมีบทบาทในการเข้าร่วมโครงการและทำกิจกรรมต่างๆ มากกว่าเพศชาย

เกษตรกรส่วนมากมีระดับการศึกษาในชั้นประถมศึกษาหรือต่ำกว่า (ร้อยละ 64.3) ที่เหลือเป็นระดับสูงกว่าประถมศึกษา (ร้อยละ 35.7) ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีความพึงพอใจต่องานส่งเสริมการเกษตรที่ต่างกันเนื่องจากสมาชิกที่มีอายุเฉลี่ย 52.87 ปี เป็นอายุเฉลี่ยที่ค่อนข้างสูง

ปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจ

จากการศึกษาพบว่า รายได้ และรายจ่ายของเกษตรกรค่อนข้างมีความแตกต่างกันมาก รายได้เฉลี่ยของเกษตรกรมากกว่ารายจ่ายเฉลี่ยถึง 2 เท่า ทำให้เกษตรกรมีความสนใจ และจึงมีแรงจูงใจและหันมาปลูกกล้วยหอมทองส่งสหกรณ์มากขึ้น สอดคล้องกับสุนัย วงศ์สินอุดม (2549) ที่กล่าวว่า กลุ่มเกษตรกรที่มีค่าใช้จ่ายในการเพาะปลูกกล้วยหอมทอง ของกลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ เปรียบเทียบของกลุ่มเกษตรกรที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ โดยมีค่าใช้จ่ายที่แตกต่างกันอย่างมาก เมื่อคำนวณจากรอบระยะเวลาการได้มาซึ่งผลตอบแทนแล้วการลงทุนค่าใช้จ่ายของกลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการจะมีค่าใช้จ่ายที่ต่ำกว่าและมีรายได้ผลตอบแทนที่สูงกว่ากลุ่มเกษตรกรที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการของสหกรณ์

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรผู้ปลูกกล้วยหอมทองส่วนใหญ่มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนที่เป็นแรงงานในการปลูกกล้วยหอมทอง 1-2 คน ซึ่งสอดคล้องกับ ณรงค์ศักดิ์ ช่วยบำรุง (2553) ที่กล่าวว่า การผลิตส่วนใหญ่เป็นแรงงานของสามีและภรรยาส่วนบุตรหลานมักจะไปศึกษาเล่าเรียนหรือไปประกอบอาชีพอื่นๆ ดังนั้นในอนาคตอายุของเกษตรกรอาจจะมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นและอาจจะต้องใช้แรงงานจ้างเพิ่มขึ้น

ปัจจัยการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร

การเปิดรับข่าวสารการเกษตร ด้านสื่อบุคคล จะเปิดรับข่าวสารจากเพื่อนบ้านและผู้นำชุมชนมากที่สุด (ร้อยละ 42.26) จากการสอบถามพบว่า เพื่อนบ้านและผู้นำชุมชนเป็นบุคคลที่มีความใกล้ชิดสนิทสนมคุ้นเคย เมื่อเกษตรกรมีปัญหาหรือข้อสงสัยทางด้านการเกษตรก็จะเลือกที่ปรึกษาขอคำแนะนำจากเพื่อนบ้านเป็นส่วนใหญ่เพราะพบปัญหาที่ใกล้เคียงกัน สอดคล้องกับ ประกายตา หลีกภัย (2552) ที่กล่าวว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลข่าวสารทางการเกษตรจากญาติพี่น้องและเพื่อนบ้าน ทั้งนี้เป็นเพราะมีความสนิทสนมและคุ้นเคยกับเกษตรกรอยู่แล้วทำให้เกษตรกรเปิดรับข่าวสารได้ง่ายขึ้น

การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร ด้านสื่อมวลชน จะเปิดรับข่าวสารจากแผ่นพับ/หนังสือพิมพ์/วารสาร/หนังสือเกษตร (ร้อยละ 60.12) เนื่องจากเทคโนโลยีในปัจจุบันนั้นยังไม่ครอบคลุมไปในทุกพื้นที่ และหนังสือพิมพ์เป็นสื่อที่เกษตรกรสามารถเข้าถึงได้ง่ายและสะดวกรวดเร็ว

การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร ด้านสื่อเฉพาะกิจ ส่วนใหญ่เกษตรกรได้รับข้อมูลข่าวสารจากการประชุมและเกษตรกรไม่ค่อยได้รับการศึกษาดูงานนอกสถานที่

ความพึงพอใจของเกษตรกรผู้ปลูกกล้วยหอมทองต่อการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรของสหกรณ์การเกษตรท่าทราย จำกัด

เกษตรกรมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรของสหกรณ์การเกษตรท่าทราย จำกัด โดยรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า เกษตรกรมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรของสหกรณ์การเกษตรท่าทราย จำกัด ด้านการให้ความรู้และด้านการวางแผน อยู่ในระดับปานกลาง พบว่า เกษตรกรที่เพิ่งเข้ามาเป็นสมาชิกใหม่ของสหกรณ์ประมาณ 1 – 2 ปี ต้องการการอบรมมากกว่าเกษตรกรที่เป็นสมาชิกเก่าของ

สหกรณ์ เนื่องจากยังมีประสบการณ์น้อย ส่วนใหญ่ต้องการการอบรมด้านการปลูกและการดูแลด้วยหอมทอง ด้านการแนะนำทางการเงิน ส่วนด้านการพิจารณาและการตัดสินใจ และด้านการปฏิบัติตามคำแนะนำ เกษตรกรมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ซึ่งเกษตรกรมีความเชื่อใจสหกรณ์ในการวางแผนการปลูกและการเก็บเกี่ยวของสหกรณ์ และสหกรณ์ยังมีส่วนร่วมในการช่วยพิจารณาปัญหาและแก้ไขปัญหาในหลายเรื่องอีกด้วย

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยครั้งนี้

สหกรณ์ควรให้คำแนะนำแก่สมาชิก ด้านความรู้ในการปลูกกล้วยหอมทองและการวางแผนการปลูก เพื่อให้สมาชิกมีความรู้ความสามารถที่ถูกต้อง อันจะนำไปสู่การเพิ่มผลผลิตและการมีรายได้จากการปลูกกล้วยหอมทอง ส่วนการส่งเสริมการเกษตรของสหกรณ์นั้น ควรพิจารณาให้สมาชิกมีประสบการณ์ในการปลูกกล้วยหอมทองมาสนับสนุนเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ในการให้คำแนะนำแก่สมาชิกที่เริ่มปลูกกล้วยหอมทองต่อไป

ด้านการให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้สื่อออนไลน์ต่างๆ ให้แก่ลูกหลานเกษตรกรหรือเกษตรกรผู้นำที่มีความสนใจ เพื่อนำเผยแพร่หรือนำไปสอนเกษตรกรที่เป็นสมาชิกต่อไป เช่น เว็บไซต์ เฟสบุ๊ค เพราะจะช่วยสมาชิกด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการผลิตและการตลาดกล้วยหอมทองรวมทั้งการเข้าถึงความรู้ต่างๆ ได้อย่างสะดวกรวดเร็วมากขึ้น

ในด้านประสบการณ์การปลูกกล้วยหอมทอง หน่วยงานควรให้คำแนะนำกับเกษตรกรรุ่นใหม่ที่กำลังเริ่มปลูก ทั้งการให้ความรู้เรื่องการปลูก การเก็บเกี่ยวและการหาที่ขาย เกษตรกรส่วนใหญ่อายุค่อนข้างมาก สหกรณ์อาจมีการส่งเสริมให้กับเกษตรกรรุ่นใหม่ที่ยาวน้อยหันมาสนใจเรื่องการปลูกกล้วยหอมทองมากขึ้น อาจมีการประชาสัมพันธ์และการจัดอบรมเกี่ยวกับกล้วยหอมทองมากขึ้น

สรุป

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ พบว่า ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 52.87 ปี เกษตรกรส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.02 คน มีประสบการณ์ในการปลูกกล้วยหอมทองเฉลี่ย 8.61 ปี

ปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจ เกษตรกรส่วนใหญ่มีพื้นที่ปลูกกล้วยหอมทองเฉลี่ย 7.06 ไร่ มีแหล่งเงินทุนส่วนใหญ่จาก ทุนส่วนตัว เกษตรกรมีรายได้จากการปลูกกล้วยหอมทองเฉลี่ย 38,213.10 บาท/ไร่ และมีรายจ่ายจากการปลูกกล้วยหอมทองเฉลี่ย 13,712.86 บาท/ไร่ มีจำนวนแรงงานในการปลูกกล้วยหอมทองเฉลี่ย 4 คนและส่วนใหญ่ไม่มีแรงงานจ้าง

ปัจจัยด้านการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกร เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับการอบรมของสหกรณ์เฉลี่ย 1.41 ครั้ง/ปี และการพบปะเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรของสหกรณ์เฉลี่ย 2.29 ครั้ง/ปี

ปัจจัยด้านการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร พบว่า สื่อบุคคล เกษตรกรรับข่าวสารส่วนใหญ่จากผู้นำชุมชน และเพื่อนบ้าน สื่อกิจกรรม เกษตรกรรับข่าวสารส่วนใหญ่จากสื่อสิ่งพิมพ์ พวกแผ่นพับ ,หนังสือพิมพ์,วารสารและหนังสือเกี่ยวกับการเกษตร สื่อมวลชน เกษตรกรรับข่าวสารทางการเกษตรโดยเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากการประชุม

ความพึงพอใจของเกษตรกรผู้ปลูกกล้วยหอมทองต่อการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรของสหกรณ์การเกษตรท่ายาง จำกัด พบว่า เกษตรกรมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรของสหกรณ์การเกษตรท่ายาง จำกัด โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เกษตรกรมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรของสหกรณ์การเกษตรท่ายาง จำกัด ด้านการให้ความรู้ ด้านการวางแผน เกษตรกรมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง และในด้านการพิจารณาและการตัดสินใจ เกษตรกรมีความพึงพอใจ ด้านการปฏิบัติตามคำแนะนำ เกษตรกรมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกร และปัจจัยด้านการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร ในภาพรวมความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่องานส่งเสริม

การเกษตรของสหกรณ์จำแนกตามเพศ พบว่า เกษตรกรชายและเกษตรกรหญิง มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจต่อการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรของสหกรณ์การเกษตรทำยาง จำกัด ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และภาพรวมความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่องานส่งเสริมการเกษตรของสหกรณ์จำแนกตามประสบการณ์การปลูกกล้วยหอมทองมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจต่อการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรของสหกรณ์การเกษตรทำยาง จำกัด ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2558. กรมส่งเสริมการเกษตร ปี 2558. (Online). <http://www.doae.go.th/datanews55/plan.html>, 4 ธันวาคม 2558
- ชลอ ทรัพย์วิจิตร. 2548. ความพึงพอใจของสมาชิกที่มีต่อการให้บริการของสหกรณ์: กรณีศึกษาสหกรณ์การเกษตรบ้านนา จำกัด อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก. สาขาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- เชิดศักดิ์ จุลละโพธิ์. 2552. ความพึงพอใจของสมาชิกต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ฝ่ายส่งเสริมและเผยแพร่การเกษตร สหกรณ์โคกมวกเหล็ก จำกัด จังหวัดสระบุรี. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ณรงค์ศักดิ์ ช่วยบำรุง. 2553. ความพึงพอใจของลูกค้าต่อการบริการของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาทำยาง จังหวัดเพชรบุรี. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ประกายดาว ดำรงพันธ์, 2536. ความพึงพอใจของลูกค้าที่มีต่อการให้บริการด้านสินเชื่อ: กรณีศึกษาศูนย์ธุรกิจสะพานขาวธนาคารกรุงไทยจำกัด (มหาชน). วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.สำนักงานเกษตรอำเภอบ้านค่าย. 2558.
- ประกายตา หลีกภัย. 2554. การประเมินผลโครงการส่งเสริมการปลูกปาล์มน้ำมันเพื่อใช้เป็นพลังงานทดแทน ปี 2552 จังหวัดตรัง. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ประชาชาติ Online. 2558. กล้วยหอมทองบูมสุดขีด ราคาขึ้น 100% “หนองเสือ”เมืองปทุม อันดับ1 ป้อนโมเดิร์นเทรด-เซเว่นฯ ปี 2558. (Online). <http://money.sanook.com/307967/>, 22 สิงหาคม 2559.
- สุนัย วงศ์สินอุดม. 2549. การตลาดของผลิตภัณฑ์กล้วยหอมทอง ศึกษาเฉพาะกรณีกลุ่มเกษตรกรทำยางจังหวัดเพชรบุรี. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการตลาด, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- สุนทร นิยมางกูร. 2553. การวิเคราะห์ข้อมูลตัวอย่างความพึงพอใจในสภาพความเป็นอยู่ปัจจุบันของเกษตรกรในชนบทแห่งหนึ่ง. กรุงเทพฯ: สถาบันจิต.